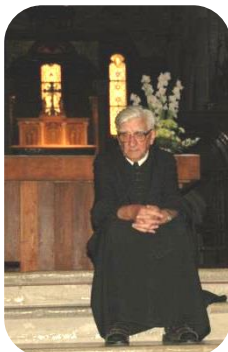

BÁNHEGYI MIKSA EMLÉKÉRE

Bánhegyi Miksa: *Az egyházi könyvtárosok feladata az evangéliációban : Részletek az EKE 2002. évi „Régi és új – Az egyházi könyvtárak szerepe és feladata az információs társadalomban” című konferenciáján, Pannonthalmán elhangzott előadásból.*

1988-ban kaptam feladatul neves rendtársam, Szabó Flóris halála után a pannonthalmi könyvtár vezetését, s az elmúlt tizennégy év folyamán ott voltam az egyházi könyvtárak ügyeinek sűrűjében, így *testközelben éltem át mindent*, s ha nagyképű akarnék lenni, akkor úgy is fogalmazhatnék, hogy harcoltam végig mindent. S ha még azt is hozzáteszem, hogy akikről azt gondoltuk, hogy ellenfeleink, vagy akik úgy gondolták, hogy ellenük küzdünk, azok ma harcostársaink, akikkel együtt dolgozunk a könyvtárakért, a jövő kultúrájáért, akkor ez – bocsánatot kérek eleve a csúnya, de divatos szövegezésért – nem semmi. Sőt, igen nagy dolog.

Az állami, önkormányzati, egyetemi, iskolai és egyéb könyvtárak *befogadták maguk közé* ismét azokat a könyvtárakat, amelyekből megszülettek, hiszen minden kategóriában „kezdetben volt” az egyházi könyvtár. Hogy mind több feladat átvállalásával és a lehetőségek megnövekedésével az említett könyvtárak „fejükre nőttek” az egyházi könyvtáraknak, az a kultúra történelmi fejlődésének a következménye.

A könyvtárak, mind az egyházi, mind pedig a nem egyházi könyvtárak egyformán „*kultúrmissziót*” töltenek be, bizonyos korokban szinte egyedül a kultúra hordozói között. S ez a misszió már majdnem teljesen az a fogalom, amit a katolikus egyházban ma evangelizálás-

nak, újra evangelizálásnak neveznek. A könyvtáraknak misziójuk, küldetésük van, a keresztény egyházakban ez természetesen az evangélium hirdetése, a nem keresztény egyházakban az *isteni tanítás közvetítése*, a zsidó vallással ezen a téren a keresztények számára is szent bibliai könyvek kötnek össze bennünket.

A *könyvtáraknak* könnyen megfogalmazható, vagy legalábbis körvonalazható a *feladata* ebben a misszióban: a keresők, hívők és nem hívők, barát és ellenség számára lehetővé tenni az egyes vallások tanítását tartalmazó könyvekhez való hozzáférést. Ez ma szinte mindenütt törvény adta kötelezettség, illetve az alkotmány által biztosított jog. És a könyvtárak, mint ilyenek ezzel teljesítik is a feladatukat.

De kérdés, a könyvtárosok is teljesítik-e ezzel a feladatukat? Vagy feltehetjük úgy is a kérdést, hogy a *könyvtárosoknak* is van-e ilyen *feladatuk* a misszió, az evangelizáció területén. Vagy a könyvtárosok észre sem veszik, hogy egyházi könyvtárakban dolgoznak, hiszen ugyanazt teszik, mint az egyéb könyvtárakban dolgozók, s talán még ugyanolyan bérezésben is részesülnek?

... A könyvtárak tekintetében a legfontosabb emberi tényező természetesen az ott dolgozó könyvtáros. Az ő jó közérzetét vizsgálják éppen jelenleg. De ugyanúgy vizsgálándó a könyvtári szolgáltatásokat igénybe vevő *ügyfél*, mert hiszen ő is *ember*, illetve vizsgálándó az ügyfél közérzete, hogy biztosítható legyen a jó közérzete. A könyvtárakat igénybe vevő *olvasónak*, beleértve a kutatót is, akkor lesz *jó a közérzete*, ha azt kapja a könyvtártól, amit kér, amire számít, amit elvár tőle.

Elősorban természetesen a *szakszerű kiszolgálást*. ... (de) nem elég a csak szakszerű kiszolgálás, hiszen lehet azt gépiesen, embertelenül is végezni. Az egyházi könyvtárosnak *humánusan*, azaz emberhez méltóan kell végeznie a munkáját, ügyelve abban a saját emberi méltóságára, de az ügyfél emberi méltóságára is. Tárgyiassá vált világunkban lényeges, hogy azokon a helyeken, ahol az emberek, talán minden egyháztól és felekezettől távol álló emberek, valamely egyháznak vagy felekezetnek, vallási közösségnek bármely oldalával találkoznak, ott emberekkel találkozzanak, hiszen minden vallási közösség hívő emberek közössége, nem szervezet, *nem hivatal*, pláne nem hierarchia. Talán valakiben felvetődik a kérdés: nem megy-e ez a szakszerűség rovására? Nem tár-e egy ilyen beállítottság kaput a szimpátia vagy antipátia, egyáltalán a szubjektivizmus előtt, s nem zárja-e ki az objektivitást a könyvtári munkából?

... amikor humanitást kívánok az egyházi könyvtárakban, akkor pontosan azt szeretném, hogy ott minden szabályszerűen történjék, de az iroda, a hivatal, a formáság ne kerekedjék az ember fölébe. S

amikor *embert* kívánok az egyházi könyvtárakban a bürokrata hivatalnok helyére, akkor ezt abból a követelményből vezetem le, hogy az egyházi könyvtárosnak küldetése van a munkájával kapcsolatban az emberekhez, s ez a küldetés misszió és evangelizáció.

Ahogy az egyházi könyvtárak feladata sem merülhet ki – s itt idézem az 1993-as előadást – a *patrimonium*, az örökség őrzéséből, konzerválásából (könnyen gondolhatunk erre az egyházi könyvtárak esetében, hiszen olyan jelzőkkel szoktuk illetni, sajnos én magam is, mint „műemléki, muzeális, jelentős régi anyaggal rendelkező”), mert *konzerv-létből nem születet élet*, nem születet jövő, ugyanúgy az egyházi könyvtárosok feladata sem merülhet ki abban, hogy szakszerűen és humánusan őrzik, konzerválják, restaurálják a rájuk bízott állományt. Az egyházi könyvtárosok missziós, evangelizációs feladata csak *jövőbe mutató* lehet. A jövő előre birtoklását fejezi ki a *remény*, *azt fejezi ki a reményünk*.

... az egyházi könyvtárakban nem csupán helyet kell kapnia a *szeretetnek*, hanem annak kell uralkodnia ott: a könyvtárosoknak szeretniök kell a könyvtárat s benne a könyveket, szeretniök kell egymást és a más könyvtárakban dolgozó testvéreket – ezzel azt mondtam ki, hogy nem elég a kollegiális együttérzés – és szeretniök kell az olvasókat és a kutatókat, az ellenőrzésre érkezőket. Tudom, hogy ez nem könnyű, de ki mondta azt, hogy könnyű a szeretet szentírási parancsát teljesíteni? S ki mondta azt, hogy könnyű egyházi könyvtárosnak lenni?

†Bánhegyi Miksa OSB